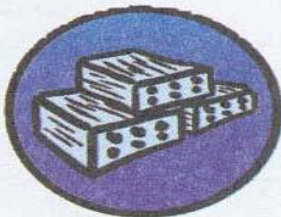
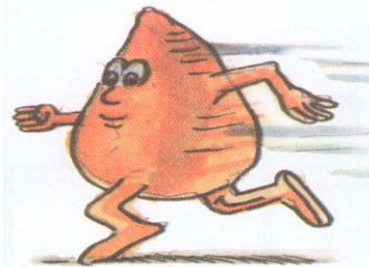
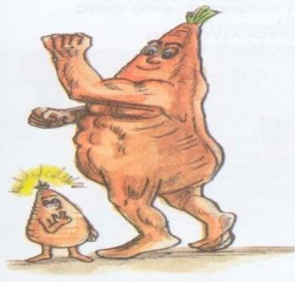

Ρόλος τροφών

Κατασκευή
Ανάπτυξη
Αναπλήρωση

Ενέργεια

Προστασία

ΘΡΕΠΤΙΚΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

- Πρωτεΐνες
- Υδατάνθρακες (άμυλο, ζάχαρη)
- Λίπος
- Βιταμίνες Α, Β, C, D, E, Κ
- Άλατα (σίδηρος, ασβέστιο, κάλιο, νάτριο)
- Νερό
- Φυτικές Ίνες (υδατάνθρακες)

ΡΟΛΟΣ

- Κατασκευή, ανάπτυξη και αναπλήρωση των φθορών των κυττάρων του σώματος
- Καύση και παραγωγή ενέργειας
- Προστασία και διατήρηση της υγείας
- Απομάκρυνση του αισθήματος της πείνας
- Γευστική απόλαυση

ΜΟΝΑΔΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- Χιλιοθερμίδα Kcal
- Χιλιοτζάουλ Kj

$$1 \text{ Kcal} = 4.2 \text{ Kj}$$

ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΘΡ.ΣΥΣΤΑΤΙΚΩΝ

- Πρωτεΐνες 4 θερμ ανά γραμμαριο
- Υδατάνθρακες 4 θερμ ανά γραμμάριο
- Λίπος 9 θερμ ανά γραμμάριο

Τα υπόλοιπα θρεπτικά συστατικά δεν δίνουν ενέργεια

Το αλκοόλ δεν είναι θρ. Συστατικό, αλλά δίνει ενέργεια 7 θερμ ανά γραμμαριο

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- 1 ΠΟΤΗΡΙ ΓΑΛΑ ΟΛΟΠΑΧΟ

Πρωτεΐνες 8gr

Υδατάνθρακες 12gr

Λίπος 3gr

Νερό 200 gr

Βιταμίνες 0.3gr

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΗΜΕΡΗΣΙΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΕ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- Κάθε άνθρωπος χρειάζεται καθημερινά ένα ορισμένο ποσό ενέργειας
- Ένα μεγάλο μέρος δαπανάται για το βασικές λειτουργίες του οργανισμού
- Το υπόλοιπο ξοδεύεται για τη φυσική δραστηριότητα, δηλαδή τις εκούσιες λειτουργίες του σώματος.
- Όσο πιο έντονη είναι η δραστηριότητα, τόσο πιο πολλή ενέργεια ξοδεύεται.

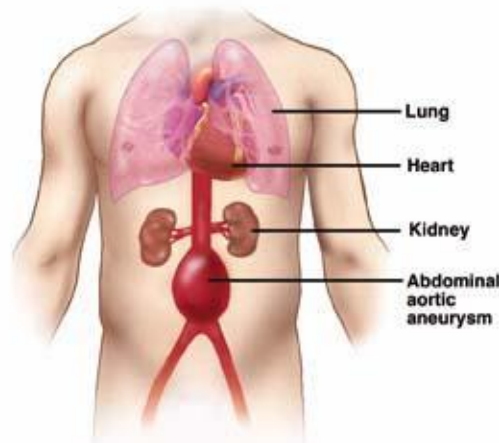
ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΙΣΜΟΣ

- Είναι η ελάχιστη ποσότητα ενέργειας που απαιτείται για τη διατήρηση του οργανισμού στη ζωή σε κατάσταση απόλυτης ανάπαυσης, κανονική θερμοκρασία και 12 ώρες μετά το φαγητό.

Τι περιλαμβάνει:

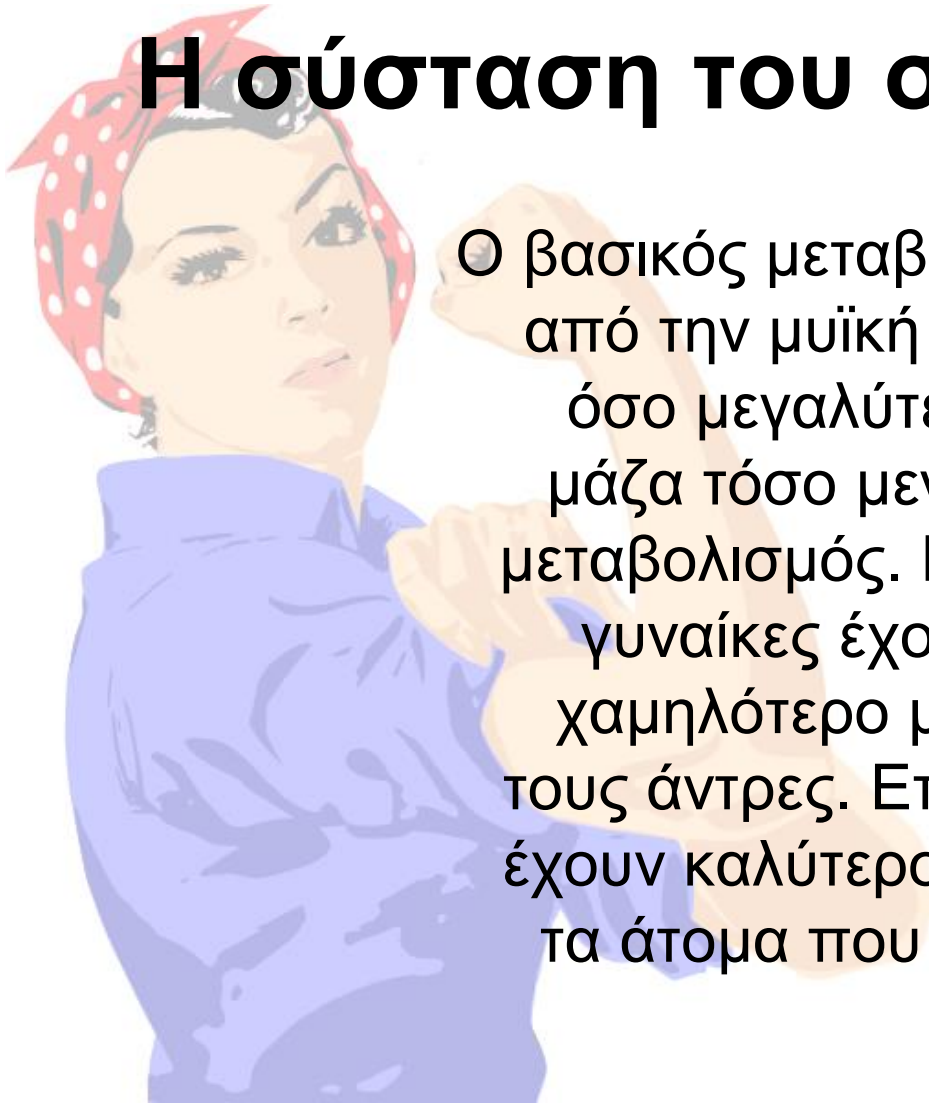
- Την ενέργεια που απαιτείται για:
  1. Τον καρδιακό παλμό
  2. Την αναπνοή
  3. Τη ρύθμιση της θερμοκρασίας του σώματος και για όλες τις άλλες εσωτερικές λειτουργίες του οργανισμού.

Παράγοντες που επηρεάζουν τον Βασικό Μεταβολισμό

- Η σύσταση του σώματος
- Το φύλο
- Η επιφάνεια του σώματος.
- Η ανάπτυξη
- Το στρες/άγχος
- Ο πυρετός.
- Η θερμοκρασία περιβάλλοντος
- Η λιμοκτονία/υποσιτισμός
- Τα επίπεδα θυροξίνης

Η σύσταση του σώματος.

Ο βασικός μεταβολισμός εξαρτάται από την μυϊκή μάζα του ατόμου: όσο μεγαλύτερη είναι η μυϊκή μάζα τόσο μεγαλύτερος είναι ο μεταβολισμός. Για αυτό το λόγο οι γυναίκες έχουν κατά κανόνα χαμηλότερο μεταβολισμό από τους άντρες. Επιπλέον οι αθλητές έχουν καλύτερο μεταβολισμό από τα άτομα που δεν γυμνάζονται.

Το φύλο

Οι άνδρες έχουν αυξημένο βασικό μεταβολισμό σε σχέση με τις γυναίκες λόγω της σύστασης του σώματος (μεγαλύτερη μυϊκή μάζα).

Η ηλικία

Ο βασικός μεταβολισμός μειώνεται στους ενήλικες κατά 2-8% ανά δεκαετία ζωής και αυτό εξαιτίας της απώλειας μυϊκής μάζας.

Ιδιαίτερα αυξημένος είναι κατά την παιδική και εφηβική ηλικία, κατά την οποία παρατηρείται η μεγίστη βιολογική και σωματική ανάπτυξη του ατόμου. Το γεγονός αυτό δικαιολογεί τις αυξημένες απαιτήσεις των εφήβων σε θρεπτικά συστατικά.

Η επιφάνεια του σώματος

Ο βασικός μεταβολισμός αυξάνεται σε περιπτώσεις όπου υπάρχει μεγαλύτερη απώλεια θερμότητας από το σώμα.

Κατά συνέπεια, άτομα με μεγαλύτερη επιφάνεια σώματος (πιο ψηλά άτομα ή πιο εύσωμα άτομα) έχουν ψηλότερο βασικό μεταβολισμό.

Η ανάπτυξη

Άτομα που βρίσκονται στην ανάπτυξη έχουν αυξημένο μεταβολισμό εξαιτίας της αυξημένης βιοσύνθεσης.

Αύξηση του μεταβολισμού παρατηρείται και κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης για τον ίδιο λόγο.

Παράγοντες που επηρεάζουν τον B.M.

- Ηλικία:
  - Μειώνεται στους ενήλικες
- Φύλο:
  - Άντρες=μεγαλύτερο B.M. από τις γυναίκες (μεγαλύτερο ποσοστό μυϊκής μάζας)
- Σύσταση του σώματος:
  - Περιεκτικότητα σε μυς και λίπος.
- Ανάπτυξη: Παιδιά και οι έγκυες γυναίκες μεγαλύτερος BM
- Επιφάνεια σώματος: μεγαλύτερο βάρος -μεγαλύτερος BM

- Πυρετός:
  - Αύξηση του Β.Μ.
- Στρες:
  - Έκκριση ορμονών=αύξηση Β.Μ.
- Λιμοκτονία και υποσιτισμός:
  - Χρόνιος υποσιτισμός=μείωση του Β.Μ.
- Θερμοκρασία περιβάλλοντος:
  - Προσαρμογή στις χαμηλές ή στις ψηλές θερμοκρασίες=αύξηση Β.Μ.
- Επίπεδα θυροξίνης:
  - Αυξημένα επίπεδα θυροξίνης=αύξηση ΒΜ

- Οι έφηβοι έχουν μεγαλύτερες ανάγκες σε ενέργεια από τους ενήλικες.
- Οι ηλικιωμένοι έχουν μικρότερες ανάγκες σε ενέργεια από τους ενήλικες.
- Αυξημένες ανάγκες σε ενέργεια έχουν οι αθλητές και οι γυναικές κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης/γαλουχίας.
- Οι άντρες χρειάζονται γενικά περισσότερη ενέργεια από τις γυναίκες.

Υπολογισμός ατομικών αναγκών

- Ολικές θερμίδες =
Βασικός Μεταβολισμός + Φυσική
Δραστηριότητα

$$\text{BM} = \text{Βάρος σε κιλά} \times 1 \text{ θερμίδα} \\ \times 24 \text{ ώρες}$$

- **ΦΥΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ**

Καθιστική ζωή 30% του ΒΜ

Ελαφριά δραστηριότητα 60% του ΒΜ

Μέτρια δραστηριότητα 70% του ΒΜ

Βαριά δραστηριότητα 90% του ΒΜ

Παράδειγμα υπολογισμού

- Μαθητής 60 κιλά με μέτρια δραστηριότητα
- Ολικές θερμίδες =
Βασικός Μεταβολισμός + Φυσική Δραστηριότητα

BM= Βάρος σε κιλά x 1 θερμίδα x 24 ώρες

BM = 60 * 1 * 24 = 1440 θερμίδες την ημέρα

ΦΔ = 1440 * 0,60 = 864 θερμ

ΣΥΝΟΛΟ = 1440 + 864 = 2304 Kcal

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- Προσλαμβανόμενη ενέργεια > Δαπανώμενη ενέργεια
ΘΕΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ
- Προσλαμβανόμενη ενέργεια < Δαπανώμενη ενέργεια
ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ
- Προσλαμβανόμενη ενέργεια = Δαπανώμενη ενέργεια
ΜΗΔΕΝ = ΣΤΑΘΕΡΟ

ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

- Αυξημένη ανάγκη σε ασβέστιο και πρωτεΐνη
- Απαραίτητο το γάλα πλήρες σε λίπος
- Αποφεύγεται η κατανάλωση γλυκών (τερηδόνα, παχυσαρκία, χοληστερίνη)

ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

- Εφηβεία: 2^η φάση μετά τη βρεφική ηλικία, κατά την οποία ο ρυθμός ανάπτυξης είναι γρήγορος και έντονος
- ΑΛΛΑΓΕΣ
  - Βάρος – Ύψος
  - Σύσταση σώματος
  - Νοητικές και Ψυχοκοινωνικές αλλαγές

Αυξημένες ανάγκες σε θρεπτικά συστατικά λόγω:

- Του γρήγορου ρυθμού ανάπτυξης.
- Της αύξησης της οστικής μάζας.
- Της αύξησης του μυϊκού συστήματος.
- Της αύξησης του όγκου του αίματος.
- Της εμμήνου ρύσεως (στα κορίτσια).

- **Πρωτεΐνες**

Ο έφηβος θα πρέπει να προσλαμβάνει ικανοποιητικές ποσότητες **πρωτεϊνών ανώτερης βιολογικής αξίας** (κρέας, ψάρι, αυγά, γαλακτοκομικά προϊόντα).

- **Ασβέστιο**

Οι έφηβοι έχουν αυξημένες απαιτήσεις ασβεστίου λόγω της γρήγορης αύξησης της οστικής μάζας.

- **Βιταμίνη D**

Απαραίτητη για την απορρόφηση του ασβεστίου

- **Σίδηρος**

Οι ανάγκες σε σίδηρο είναι αυξημένες λόγω της αύξησης του όγκου του αίματος και της μυϊκής μάζας.

Προβλήματα της εφηβείας που σχετίζονται με τη διατροφή:

- Ακμή
- Σιδηροπενική αναιμία (ειδικά τα κορίτσια)
- Παχυσαρκία
- Ψυχογενής ανορεξία
- Ψυχογενής βουλιμία

Οδηγός καλής διατροφής

- Ψωμιά, δημητριακά, ρύζι, ζυμαρικά:
Υδατάνθρακες, φυτικές ίνες, βιταμίνες Β, σίδηρο, πρωτεΐνη
- Λαχανικά: βιταμίνες Α, C, φυτικές ίνες
- Φρούτα: βιταμίνες Α, C, άλατα, φυτικές ίνες, γλυκόζη

- Κρέας, πουλερικά, ψάρι, όσπρια, αβγά, ξηροί καρποί:

Πρωτεΐνη, φώσφορο, βιταμίνες Β, σίδηρο, μαγνήσιο

- Γάλα, γιαούρτι, τυρί:

Ασβέστιο, πρωτεΐνη, βιταμίνες Β, Α